

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger.

Baggrunden for lovforslaget er et ønske fra Grønlands landsråd om, at der inden for rigshenhedens rammer sker en forøgelse af de grønlandske politiske myndigheders ansvar og indflydelse. Dette ønske udspringer navnlig af, at Grønland kulturelt og geografisk adskiller sig fra det øvrige rige. Et hjemmestyre vil i højere grad end hidtil gøre befolkningen i Grønland politisk aktiv og medlevende, idet det vil være de personer, den selv har valgt til de centrale eller lokale myndigheder, der træffer beslutningerne.

Efter henstilling fra Grønlands landsråd nedsatte ministeren for Grønland i januar måned 1973 et udvalg til undersøgelse af, hvorledes en hjemmestyreordning i Grønland kunne indføres. Udvalget bestod udelukkende af grønlandske politikere, idet man fandt det naturligt, at det indledende arbejde i forbindelse med gennemførelsen af en hjemmestyreordning blev præget af grønlandske forudsætninger og synspunkter.

Udvalget afgav i februar måned 1975 en delbetænkning/forhandlingsoplæg. I delbetænkningen pegede udvalget på en række sagsområder, hvor landsrådets ansvar og indflydelse efter udvalgets opfattelse burde øges. Delbetænkningen mundede ud i en henstilling om, at det formelle grundlag for gennemførelse af en hjemmestyreordning snarest muligt blev søgt tilvejebragt gennem en lovgivning, der dels fastlagde principperne i hjemmestyreordningen, dels gav mulighed for en gradvis overførsel af sagsområder til hjemmestyret.

Til på dette grundlag at arbejde videre med spørgsmålet nedsatte ministeren for Grønland efter aftale med landsrådet i oktober måned 1975 en kommission bestående af danske og grønlandske politikere. Kommissionen fik til opgave at overveje, på hvilke områder og på hvilke måder landsrådets ansvar og indflydelse kan øges og på grundlag heraf udarbejde forslag – herunder lovforslag – til en hjemmestyreordning inden for rigshenhedens rammer, som giver grundlag for en gradvis overførsel af sagsområder til hjemmestyret. Kommissi-

onen skulle i denne forbindelse udarbejde forslag til en tidsplan for indførelse af hjemmestyret og for overførsel af opgaver til hjemmestyret. Endelig skulle kommissionen stille forslag om ændringer i opbygningen af administrationen i Grønland og Danmark som konsekvens af hjemmestyreordningen.

Kommissionen afgav 1. del af sin betænkning i marts måned 1978. I betænkningen går kommissionen ind for, at der indføres hjemmestyre i Grønland pr. 1. maj 1979, til hvilket tidspunkt det nuværende landsråds valgperiode udløber, og kommissionen foreslår, at der i de følgende år sker en overførsel til hjemmestyret af en række nærmere angivne sagsområder. Kommissionen har i forbindelse hermed udarbejdet udkast til et lovforslag om Grønlands hjemmestyre samt til forskellige andre lovforslag med tilknytning hertil.

I overensstemmelse med et ønske herom fra landsrådet anbefaler kommissionen, at hjemmestyreordningen kun iværksættes, såfremt den får tilslutning ved en folkeafstemning i Grønland.

Bestemmelserne i nærværende lovforslag er uændrede i forhold til reglerne i det af kommissionen udarbejdede udkast.

Forslaget bygger på forudsætningen om rigshenhedens opretholdelse. Dette har, som det nærmere fremgår af bemærkningerne til forslagens § 1, været afgørende for omfanget af de kompetencer, der foreslås overført til hjemmestyret.

Da Grønland i hvert fald ikke i en årrække vil være i stand til selv at finansiere en rimelig levestandard og offentlig service m. v., vil en fortsat kapitaloverførsel fra Danmark til Grønland indtil videre være nødvendig, hvis hjemmestyret skal have et reelt indhold og omfang. Det foreslås derfor, at en overgang af sagsområder til hjemmestyret kan ske dels således, at hjemmestyret selv overtager finansieringen af det pågældende område, dels således, at der i forbindelse med områdets overgang ydes et statstilskud til hjemmestyret fastsat med udgangspunkt i statens besparelse ved områdets overgang.